

ТЕРМІНИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО СПРЯМУВАННЯ: ТИПОЛОГІЯ ТА ФУНКЦІЯ

Гриців Н. М.

*кандидат філологічних наук, доцент,
докторант кафедри прикладної лінгвістики
Національний університет «Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12, Львів, Україна
orcid.org/0000-0001-6660-7161
nataliia.m.hrytsiv@lpnu.ua*

Сабан О. В.

*асистент кафедри прикладної лінгвістики
Національний університет «Львівська політехніка»
вул. С. Бандери, 12, Львів, Україна
orcid.org/0000-0003-2343-3135
olesia.v.saban@lpnu.ua*

Синдега Р. Є.

*старший викладач кафедри прикладної лінгвістики
Національний університет «Львівська політехніка»
вул. С. Бандери, 12, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-7356-3678
syndega.roksolana@gmail.com*

Ключові слова:

перекладознавство, науково-технічний переклад, термін, структурно-семантичний метод, лексико-тематичний тип, компонентний аналіз, репрезентація, трансфер.

Серед питань, які цікавлять сучасних перекладознавців – термінологічні проблеми перекладу та концептуалізація терміносистеми як ресурсу і результату спеціалізованих знань. Звідси – наукову розвідку присвячено дослідженню термінів перекладознавчого спрямування та їхніх функцій. Натепер англо-українська терміносистема перекладознавчого орієнтиру обумовлює потребу в упорядкуванні термінологічних одиниць. Власне, така необхідність мотивована з'явою однієї з перших комплексних спроб впровадження фахової метамови перекладної лексики та термінології; мовимо про Енциклопедію перекладознавства : у 4 т. (за ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара; за заг. ред. О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого). Намір статті – визначити та проаналізувати структурно-семантичні та лексико-тематичні трансформації, спрямовані на системно-впорядкований огляд перекладознавчих термінів. У межах розвідки окреслено поняття терміна й досліджено його основоположні властивості; описано теоретичне підґрунтя лексико-семантичних перекладацьких трансформацій з позиції репрезентативної та трансферної функції; здійснено перекладознавчий аналіз термінологічних одиниць, з увагою до аналізу лексико-тематичної передачі спеціалізованої лексики, дотичної до галузі перекладознавства. Докладно оглянуто структурну складову аналізованих терміносполук. Окрему увагу приділено лексико-семантичним групам, таким як: найменування типів перекладу, найменування осіб, найменування підходів до перекладу, найменування загальних понять процесу перекладу. Використано такі дослідницькі методи й прийоми: аналіз, який полягає в розчленуванні предмета

дослідження на складові з метою їх вичерпного вивчення; синтез, основою якого слугує об'єднання попередньо розчленованих компонентів у єдине ціле; описовий метод, зміст якого – інвентаризація, систематизація та надання повного й точного опису мовних одиниць; вибіркового метод, що полягає в дослідженні загальних властивостей сукупності на основі вивчення особливостей об'єктів, узятих на вибірку; перекладознавчий аналіз для зіставлення англійськомовних термінів та їх українськомовних відповідників. Результати розвідки лише окреслюють аспекти, що потребують подальшого дослідження. Зокрема, увага до контексту та укладання двомовного електронного глосарію стане подальшим кроком дослідження.

TRANSLATION STUDIES ORIENTED TERMS: TYPOLOGY AND FUNCTIONS

Hrytsiv N. M.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Postdoctoral Student at the Department of Applied Linguistics
Lviv Polytechnic National University
Stepana Bandery str., 12, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-6660-7161
nataliia.m.hrytsiv@lpnu.ua*

Saban O. V.

*English Lecturer at the Department of Applied Linguistics
Lviv Polytechnic National University
Stepana Bandery str., 12, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2343-3135
olesia.v.saban@lpnu.ua*

Syndeha R. Ye.

*Senior Lecturer at the Department of Applied Linguistics
Lviv Polytechnic National University
Stepana Bandery str., 12, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7356-3678
syndega.roksolana@gmail.com*

Key words: *translation studies, scientific and technical translation, term, structural-semantic method, lexical-thematic type, componential analysis, representation.*

Among the issues of interest for modern translation studies scholars are the terminological problems of translation and the conceptualization of the term system as a resource and a result of specialized knowledge representation. Hence, the current research is dedicated to the study of the terms from the sphere of translation studies, as well as their functions. Currently, the Anglo-Ukrainian terminological system of the translation studies perspective determines the need to systematize terminological units. Besides, this necessity is motivated by the appearance of one of the first comprehensive attempts to introduce a professional metalanguage of translational glossary and terminology; namely the Encyclopedia of Translation Studies: in 4 volumes (edited by Yves Gambier and Luc van Doorslaer; mediated by O. A. Kalnichenko and L. M. Chernovaty). The purpose of the article is to identify and analyze structural-semantic and lexical-thematic transformations aimed at a systematic and organized review of translation terms. Within the framework of exploration, the concept of the term is outlined and its fundamental properties are investigated; the theoretical basis of lexical-semantic translation

transformations from the position of representative and transfer function is described; a translation analysis of terminological units was carried out, with attention to the analysis of the lexical-thematic transfer of specialized terminology related to the field of translation studies. The structural component of the analyzed term compounds is examined in detail. Particular attention is paid to lexical-semantic groups: names of types of translation, names of persons, names of approaches to translation, names of general concepts of the translation process. The following research methods and techniques were used: analysis, which consists in dismembering the subject of research into components with the aim of their comprehensive study; synthesis, the basis of which is the unification of previously dismembered components into a single whole; descriptive method, the content of which is inventory, systematization and provision of a complete and accurate description of language units; the sampling method, which consists in the study of the general properties of the chosen corpora based on the study of the features of the sampled objects; translation analysis to compare English terms and their Ukrainian equivalents. The results of the study only outline aspects that require further investigation. In particular, attention to the context and compilation of a bilingual electronic glossary will be a further step of the research.

Постановка проблеми. З моменту становлення термінознавство як наука про вивчення термінів стало невід'ємною частиною системи аналізу поповнення словникового запасу мови, зокрема спеціалізованої лексики. Рівень розвитку в окремій галузі, а також здатність мови виражати нові наукові поняття можна продемонструвати багатством і повнотою термінології, яка обслуговує цю галузь. Ця тематика є важливою в теорії та практиці перекладу через посилення науково-технічних контактів з англomовним світом і активізацією роботи з перекладу англійських науково-технічних текстів українською мовою.

Питання перекладу термінології завжди займало особливе місце в перекладознавстві. Оскільки кількість термінологічних одиниць збільшується, то виникає необхідність укладати нові термінологічні словники, а важливим етапом при укладанні таких словників – є переклад термінів. Невирішеною частиною цього питання залишається підбір правильного способу перекладу термінів, враховуючи їхні структурні, семантичні та лексичні особливості.

Переклад науково-технічних текстів має свої особливості. Тому часто необхідно проводити аналіз тексту та вивчати функційний стиль науково-технічної мови, що сприяє успішному виконанню перекладу. Також у процесі перекладу варто враховувати сучасні вимоги до обраного виду перекладу, оскільки важливо передати не лише форму лексичної одиниці оригінального тексту, а і якомога точніше відтворити зміст поняття. Доречність, точність і релевантність перекладу наукового тексту значною мірою залежать від правильного визначення та розуміння перекладачем галузевої термінології, синтаксичної будови

та структури речень, тощо. На думку Пія тен Хакена, професора і завідувача кафедри перекладознавства в Університеті Леопольда Франценса в Інсбруку, «розуміння того, що технічний переклад є цікавою сферою теоретичних досліджень, лише повільно з'являється. Для багатьох перекладачів цієї сфери, робота з термінами є важливою складовою їхньої професії» [1, с. 251].

Вирішенню питань перекладу текстів науково-технічного спрямування в цілому та термінології зокрема присвячені наукові розвідки, що пропонують комплексне бачення науково-технічного стилю із виділенням ознак, характерних для цього стилю [2], критичним аналізом теорій термінології [3], оглядом її соціально-політичних та технічних аспектів [4], тощо.

Спонукою до вивчення різних аспектів перекладу термінів є виклики часу, які породжують неугавний інтерес сучасних перекладознавців. Так, О. Павлова виділяє основні класи і підкласи номінативних одиниць спеціальної лексики, окреслюючи схожість та відмінність характерних ознак [5]. Зі свого боку, М. Садовська виділяє ключові властивості термінологічних лексем та проводить порівняльний аналіз підкласів термінів [6]. Д. Щипачова окреслює окремі аспекти лексичних проблем науково-технічного перекладу, з-поміж яких особливих труднощів додає переклад стилістично забарвленої лексики, як-от метафор чи метонімії [7], а І. Шилінська [8] та О. Овадюк [9] акцентують увагу на труднощах, які викликають граматичні особливості текстів науково-технічного спрямування. Дж. Бірн презентує огляд різних типів наукової документації, а також висвітлює розмаїття проблем перекладу текстів з науково-технічної тематики та представ-

ляє низку стратегій для їх вирішення [10]. Зі свого боку, М. Крейн-Кюле розглядає питання еквівалентності у перекладі [11], а С. Бабяк та Н. Гриців виділяють низку лексико-семантичних трансформацій, які допомагають впоратися із проблемами перекладу науково-технічного тексту з англійської на українську мову [12]. Ці та інші праці допомагають визначити особливості окремих аспектів та пропонують шляхи подолання труднощів перекладу науково-технічної літератури, який, зокрема, включає в себе переклад термінів.

Мета і завдання статті полягає в тому, щоб відповідно до сучасних наукових принципів провести аналіз структурних та семантичних особливостей термінологічної лексики перекладознавчого спрямування, які, своєю чергою, визначають вибір способу перекладу цих термінів з англійської мови українською.

Об'єктом дослідження слугують науково-технічні терміни перекладознавчого спрямування.

Предмет дослідження – структурні та семантичні особливості англійських термінів перекладознавчої тематики.

Матеріалом дослідження слугує вибірка з сотні англійських науково-технічних термінів перекладознавчого спрямування, відібраних зі статей «Енциклопедії перекладознавства» [13] та їхні відповідники українською мовою [14].

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукових праць перекладознавчого спрямування, дає чітке розуміння того, що у наш час існує необхідність формування національної термінології, укладання термінологічних словників, а також правильного відтворення запозичених термінів українською мовою та їх належного використання. Беручи до уваги той факт, що протягом століть українську мову намагалися витіснити та обмежити, а то і взагалі заборонити – формування власне української термінології в Україні також відбувалося повільно, що унеможливило становлення науково-технічної, природничої, гуманітарної та інших терміносистем. Тому, як влучно зазначив Олександр Пономарів, «тепер настав час нормалізувати зросійщену українську термінологію, зробити її по-справжньому українською» [15, с. 23].

Серед актуальних проблем, які стоять перед термінознавцями в Україні, Л. Білозерська, Н. Возненко та С. Радецька виділяють: проблему упорядкування існуючої науково-технічної термінології, проблему спадщини, проблему запозичень, проблему перекладу термінів, словотворчу проблему, правописну проблему, проблему транслітерації, проблему культури наукової мови [16, с. 14].

Термін «як єдність поняття і назви» є предметом вивчення термінознавства [17]. Як відомо, слово «термін» походить від латинського

«terminus». У Середньовіччя це слово набуло значення «визначення, позначення», а в давньофранцузькій мові «terme» мало значення «слово». Той факт, що «думки перекладачів, термінознавців та лінгвістів розходяться щодо того, що слід вважати термінами» [1, с. 251], додає труднощів у роботі із ними.

Українські мовознавці зробили вагомий внесок у вивчення термінологічної лексики та її місця у лексичній системі української мови. Зокрема, В. Карабан запропонував таку дефініцію поняття «термін»: «мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки» [18, с. 315]. З. Мацюк та Н. Станкевич характеризують «термін» як «слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття певної галузі науки, культури, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя» [19, с.131]. Згідно з тлумаченням Е. Скороходька, «термін – це слово чи усталене словосполучення, яке виражає спеціальне поняття науки, техніки або іншої галузі людської діяльності та має дефініцію, яка розкриває ті ознаки цього поняття, що є релевантними саме для цієї галузі» [20, с. 7]. У Вакуленка знаходимо, що «термін (від грец. *τέρμα* «кінець, межа») – це одиниця лексичного рівня (слово або словосполучення), яка позначає певне поняття у відповідній галузі людської діяльності, утворює функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним чи позасистемним) елементом термінологічного фонду» [21, с. 47]. Наведені дефініції демонструють діапазон тлумачень поняття «термін» науковцями, що акцентують увагу на природі та функціях терміну в процесі комунікації загалом, та в процесі перекладу зокрема. Важливо зауважити те, що такі дефініції формувалися впродовж років, а тому можуть залежати від певного контексту чи області спеціалізації. Очевидним є те, що серед науковців досі немає узгодженого тлумачення поняття «термін», що може свідчити про труднощі, які виникають у процесі перекладу термінологічної лексики.

Похідним поняттям терміну є «терміноїд». У термінології існують проблеми розмежування термінів та терміноїдів. Терміноїди кваліфікують у лінгвістиці по-різному. Це поняття, які ще не стали термінами або не мають властивостей притаманних термінам. Терміноїди – спеціальні слова, що називають так звані натуральні поняття, тобто ті, що недостатньо сформовані, їх неоднозначно розуміють, і вони не мають чітких меж і дефініцій. Тому терміноїди не мають таких термінологічних властивостей, як точність значення, контекстуальна незалежність й усталений характер, хоча й іменують поняття. До того ж терміноїди часто відносять до іншого прошарку лексики – професіоналізмів, оскільки терміноїди слід

розглядати, як не повністю сформовані поняття з варіюванням зовнішньої форми та значення.

Для того, аби визначити різницю між терміноідами та термінами, потрібно насамперед визначити та проаналізувати ознаки цих лексичних одиниць. З. Мацюк та Н. Станкевич виділяють низку ознак, притаманних поняттю «термін»: належність до певної термінологічної системи, наявність дефініції (визначення), однозначність в межах однієї терміносистеми, точність, стилістична нейтральність, відсутність синонімів та омонімів у межах однієї терміносистеми та відсутність експресивності, образності, суб'єктивно-оцінних відтінків [19 с. 132]. Е. Скороходько характерними ознаками термінів вважає: співвіднесеність зі спеціальним поняттям; відтворюваність; наявність дефініції, яка вміщує термін у відповідну термінологічну систему [20 с. 7]. У свою чергу, Д. Фурт та Л. Дмитрук до основних ознак терміну відносять: системність, наявність дефініції, точність, стислість, однозначність, незалежність від контексту, відсутність синонімів, відповідність правилам і нормам певної мови, експресивну нейтральність та милозвучність [22, с. 20]. Беручи до уваги семантичні ознаки, ми можемо виділити такі ознаки терміну як прагнення до моносемії, тобто, до однозначності, точність значення, наявність дефініції, повнозначність, а також відсутність синонімів, у той час, коли терміноіди мають неточне значення та синоніми. Щодо структурних особливостей термінів, то вони є системними одиницями, а терміноіди функціонують незалежно від системи. А от щодо спільних ознак, то терміноіди, як і терміни, мають дефініції (короткі або розгорнуті). До того ж терміноіди зазвичай є синонімами чи дублетами термінів, терміноіди мають ті ж джерела поповнення і утворюються так само, як і терміни.

Слід також зауважити, що терміни, які ще не зафіксовані у словнику або у переліку новітніх авторських термінів, подаються в лапках за умови, якщо це є авторське новоутворення чи неологізм, якщо це метафора, або якщо це запозичення з іншою терміносистеми.

Окрім перелічених вище, труднощі перекладу термінологічних одиниць галузевих термінологічних систем можна згрупувати в кілька основних категорій:

1. Технічна складність: системи галузевої термінології можуть бути високотехнічними та спеціалізованими, що ускладнює пошук еквівалентних термінів іншими мовами.

2. Відсутність стандартизації: використання галузевої термінології може відрізнитися в різних країнах і регіонах, що ускладнює пошук стандартизованої термінології різними мовами.

3. Неоднозначність: деякі галузеві терміни можуть мати кілька значень, що ускладнює вибір відповідного способу перекладу.

4. Багатомовність: використання кількох мов в одній галузі може створити труднощі в пошуку еквівалентів між мовами, особливо якщо ці мови мають різні граматичні структури.

5. Культурні відмінності: культурні відмінності можуть вплинути на розуміння та тлумачення галузевої термінології.

6. Можливість перекладу: деякі галузеві терміни можуть не мати відповідників іншими мовами.

7. Відслідковування галузевих змін: швидкі темпи технологічного прогресу та інновацій у галузях можуть призвести до швидких змін у термінології, через що перекладачам буде складно залишатися в курсі подій.

Безумовно, такий перелік проблем, з якими можуть зіштовхуватися перекладачі, вимагає певних умінь та навичок і часто потребує консультації з фахівцями.

З урахуванням того, що сучасна українська літературна мова містить широкий спектр термінів, які розкривають усю глибину знань, що існують у суспільстві та примножуються шаленими темпами щодня, мовознавцями запропоновано численні класифікації термінологічної лексики. Основою таких класифікацій є семантичні, структурні, ортологічні, функційні, стилістичні та інші аспекти термінологічних одиниць. Вони також відіграють вагомий роль у процесі перекладу термінів, зокрема з англійської на українську мову.

Структурно-семантичний аналіз може передбачати визначення чи формування тематичних груп термінів, джерела формування термінології, аналіз словотвірних моделей, що закладені в основі побудови термінів, структури і структурно-граматичних особливостей термінів, тощо. Такий аналіз дає можливість виокремити домінуючі та продуктивні засоби термінологічної номінації, що також допоможе підібрати оптимальний варіант їх перекладу.

За своєю структурою, терміни поділяють на однокомпонентні та багатоконпонентні. Однокомпонентні одиниці зустрічаються як серед термінів, так і серед терміноідів, а багатоконпонентні – лише серед термінів. З-поміж типових моделей, згідно яких побудовані багатоконпонентні терміни, виділяють N_1+N_2 , $(N+Part I)+N$, $(N+Part II)+N$, $(Adj+Part I)+N$, тощо [7]. В. Карабан дає детальний опис таких моделей, а також пропонує різні способи перекладу термінів, зважаючи на їх особливості та морфологічну структуру. Є багато підходів до перекладу термінів такого типу. Зважаючи на це, існує низка основних положень, які потрібно враховувати у процесі перекладу. Так,

спершу необхідно визначити означуваний та означувальний елемент. Візьмемо до прикладу *remote interpreting*. В цьому випадку означуваним словом буде *interpreting*, а означувальним – *remote*. Варто сказати, що означуваним компонентом може виступати як одне слово, так і декілька.

Семантичний аналіз термінів забезпечує максимально повне відтворення значення вихідної одиниці у її відповіднику українською мовою, оскільки для того, щоб перекласти термін, потрібно добре розуміти його значення. У цьому контексті пригадуються положення семантичної теорії перекладу, згідно з якою «припускається, що процес перекладу може здійснюватися у два етапи. На першому етапі перекладач визначає семний склад відрізка оригіналу та вирішує, які із встановлених ним сем є релевантними, тобто суттєвими або важливими для здійснення міжмовного спілкування, отже, мають обов'язково бути відтворені у перекладі. На другому етапі підбираються одиниці, до значення яких входить максимальна кількість релевантних сем оригіналу. Тобто ступінь близькості перекладу до оригіналу (ступінь еквівалентності) визначається кількістю спільних сем» [23, с. 73].

Для вирішення проблеми перекладу термінів, що викликають труднощі, Марсель Телен, керівник Школи письмового та усного перекладу Університету прикладних наук Зюйд у Маастрихті (Нідерланди), пропонує використовувати дві моделі для ідентифікації значення у поєднанні із базовими етапами перекладу, які включають пошук значення проблемної одиниці у одно- та двомовному словниках, порівняння та аналіз поданої інформації, вибір одного еквіваленту з двомовного словника, використання цього еквіваленту для перекладу проблемної одиниці, перевірка того, чи обраний еквівалент вписується в текст цільовою мовою [24, с. 278]. Перша – модель компонентного аналізу, який передбачає пошук значення проблемної одиниці у словнику (визначення, синонімів, додаткової інформації щодо особливостей вживання, етимології, написання, прикладів уживання, тощо) та аналіз контексту, у якому її вжито у тексті. Також, як альтернативу, науковець подає модель аналізу з використанням структур, схожих на лексичну систему (Lexical-System-like Structures). Перевагою цієї моделі є те, що такі структури «наповнені» <...> елементами, взятими з реальних контекстів» [24, с. 286].

За результатами семантичного аналізу термінів з вибірки їх доречно поділити на 4 лексико-семантичні групи:

Найменування типів перекладу: *legal translation* – юридичний переклад, *computer-aided translation* – автоматизований переклад, *self-translation* – автопереклад, *audiovisual*

translation – аудіовізуальний переклад, *conference interpreting* – конференц-переклад, *consecutive interpreting* – послідовний усний переклад, *bible translation* – біблійний переклад, *institutional translation* – інституційний переклад, *dubbing* – дублювання, *literary translation* – художній переклад.

Найменування осіб: *volunteer translators* – перекладачі-волонтери, *natural translator* – природний перекладач, *natural interpreter* – природний тлумач.

Найменування підходів до перекладу: *ethnographic approaches* – етнографічні підходи, *cognitive approaches* – когнітивні підходи, *cultural approaches* – культуроорієнтовані підходи, *functionalist approaches* – функціоналістські підходи.

Найменування загальних понять процесу перекладу: *cultural context adaptation* – адаптація контексту культури, *adequacy* – адекватність, *allusion* – алюзія, *realia* – реалії, *revision* – редагування, *verbal reporting* – вербальне пояснення, *translation process* – процес перекладу.

Стало очевидним, що «найменування типів перекладу» є найчисельнішою лексико-семантичною групою.

Структурні та семантичні характеристики лексичної одиниці (план вираження та план змісту) тісно пов'язані. Серед термінів перекладознавчого спрямування найчастіше зустрічалися термінологічні одиниці з такою структурою:

Прикметник + іменник (Adj+N1): *semantic model* – семантична модель, *remote interpreting* – опосередкований усний переклад, *intra-lingual transfer* – внутрішньомовний перенос, *covert translation* – закритий переклад, *recreative translation* – відтворювальний переклад. Слід зауважити, що у більшості випадків ця структура зберігається при перекладі на українську мову.

Прикметник + іменник + іменник (Adj+N1+N2): *simultaneous conference interpreting* – синхронний конференц-переклад.

Іменник + іменник (+ іменник) (N1+N2(+N3)): *Translation Studies* – перекладознавство, *translation process* – процес перекладу, *translation act* – акт перекладу.

Аналізована вибірка також містить складні терміни з прийменниками типу: N1+of+N2. Наприклад, *laws of translation* – закони перекладу, *norms of translation* – норми перекладу, *unit of translation* – одиниця перекладу, *sociology of translation* – соціологія перекладу, *status of translators* – статус письмових перекладачів, *status of interpreters* – статус усних перекладачів.

Висновки і перспективи подальших розробок. Підсумовуючи, за результатами розгляду та оцінки структурних особливостей термінів пере-

кладознавчого спрямування, виявлено низку їхніх особливостей. Передусім, більшість терміноодиниць утворено за структурним типом «Прикметник + Іменник» (30). Загалом модель «Прикметник + Іменник + Іменник» зустрічається 6 разів, а «Іменник + Іменник (+ Іменник)» – 24 рази. Також можна зробити висновок, що певне слово при перекладі може виконувати як функцію іменника, так і прикметника. Наприклад, «translation» вжито в ролі прикметника у *translation universal* (перекладацька універсалія) та в ролі іменника у *recreative translation* (відтворювальний переклад).

Результати розвідки лише окреслюють аспекти, що потребують подальшого дослідження. Зокрема, увага до контексту та укладання двомовного електронного глосарію стане подальшим кроком дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hacken P. Terms in Three Perspectives. *Translation and meaning, Part 9* : Proceedings of the Łódź Session of the 5-th International Maastricht-Łódź Duo Colloquium on “Translation and “Meaning”, Łódź, 16–19 September 2010. 2013. P. 251–259.
2. Herman M. Technical translation style: clarity, concision, correctness. *Scientific and technical translation* / Ed. by S. E. Wright, L. D. Wright. J Amsterdam. Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 1993. P. 11–19.
3. Faber P. The cognitive shift in terminology and specialized translation. *Monografias de Traducción e Interpretación, MonTI. 1*. 2009. P. 107–134.
4. Cabré T. M. *Terminology: Theory, methods and applications*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins. Translated version of M. Teresa Cabré. *La terminologia. La teoria, els mètodes, les aplicacions*. Barcelona : Empúries, 1999. 247 p.
5. Павлова О. Терміни, професіоналізми і номенклатурні знаки (до проблеми класифікації спеціальної лексики). *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». 2008. № 620. С. 49–54.
6. Sadovska M. I. Peculiarities of term subclasses. *Вісник НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського»*. Серія: Філологія. Педагогіка. Київ, 2015. Вип. 5. С. 133–139.
7. Shchurpachova D. S. Lexical-stylistic transformations in the English-Ukrainian scientific and technical translation. *Вісник МДУ*. Маріуполь : Принт-Сервіс, 2018. Вип. 18. С. 349–354.
8. Шилінська І.Ф. Лексико-граматичні особливості перекладу науково-технічних текстів. *Науковий вісник ЧНУ ім. Ю. Федьковича: зб. наук. праць. Серія: германська філологія*. Чернівці, 2014. Вип. 692–693. С. 321–324.
9. Овадюк О.В. Лексичні та граматичні особливості перекладу науково-технічних текстів. *Науковий вісник каф. ЮНЕСКО КНЛУ: зб. наук. праць. Серія: філологія, педагогіка, психологія*. Київ, 2000. Вип. 24. С. 107–111.
10. Byrne Jo. *Scientific and technical translation explained: a nuts and bolts guide for beginners*. New York : Routledge, 2014. 230 p.
11. Krein-Kühle M. *Equivalence in scientific and technical translation: a text-in-context-based study*. Salford : ESRI, 2003. 382 p.
12. Бабяк С., Гриців Н. Дослідження лексико-семантичних трансформацій в англо-українському науково-технічному перекладі (на основі статті Б. Дефранка та К. Плеветса “OVER-UH-LOAD, FILLED PAUSES IN COMPOUNDS AS A SIGNAL OF COGNITIVE LOAD”). *Philological science and education: transformation and development vectors : collective monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. P. 18–58.
13. Gambier Y., Doorslaer L. V. *Handbook of translation studies*. Amsterdam : John Benjamins Pub. Co., 2010.
14. *Енциклопедія перекладознавства: у 4 т.: пер. з англ. / за ред.: І. Гамб'є та Л. Дорслара ; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого*. Вінниця : Нова кн., 2020. 280 с.
15. Пономарів О. *Культура слова: Мовностилістичні поради*. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
16. Білозерська Л.П., Возненко Н.В., Радецька С.В. *Термінологія та переклад : навч. посіб. для студентів філол. напряму підготовки*. Вінниця : Нова кн., 2010. 232 с.
17. Кияк Т.Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. С. 104–108. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1545/1/84.pdf> (дата звернення: 17.02.2023).
18. Карабан В.І. *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Вінниця : Нова кн., 2004. 576 с.
19. Мацюк З., Станкевич Н. *Українська мова професійного спілкування : навч. посіб.* Київ : Каравела, 2005. 352 с.
20. Скороходько Е. Ф. *Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу) : монографія*. Київ : Логос, 2006. 286 с.
21. Вакуленко М.О. *Синтез дескриптивного та прескриптивного підходів у сучасній кодифікації українського наукового термінолексикону : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.21*. Київ, 2020.

432 с. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.26/Vakulenko_-_d.pdf (дата звернення: 09.02.2023).

22. Фурт Д.В., Дмитрук Л.А. Термінологія : навч. посіб. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. 172 с.
 23. Ребрій О.В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освіт.-кваліфікац. рів. «Бакалавр» ф-ту інозем. мов. Харків : Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.
 24. Thelen M. Methods for problem solving in translation and terminology: componential analysis vs. Lexical-system-like structures. *Translation and meaning, Part 9 : Proceedings of the Łódź Session of the 5-th International Maastricht-Łódź Duo Colloquium on "Translation and "Meaning", Łódź, 16–19 September 2010.* 2013. P. 277–289.
- REFERENCES**
1. Hacken, P. (2013). Terms in three perspectives. *Translation and meaning, part 9 : Proceedings of the Łódź session of the 5-th international maastricht-Łódź duo colloquium on "translation and "meaning", Łódź, 16–19 September 2010,* 251–259.
 2. Herman, M. (1993). Technical translation style: Clarity, concision, correctness. *Scientific and Technical Translation,* 11–18.
 3. Faber Benítez, P. (2009). The cognitive shift in terminology and specialized translation. *MonTI. Monografías De Traducción E Interpretación,* (1), 107–134.
 4. Cabré, T. M. (1999). *Terminology: Theory, methods and applications.* John Benjamins. Translated version of M. Teresa Cabré. *La terminologia. La teoria, els mètodes, les aplicacions.* Empúries.
 5. Pavlova, O. (2008). Термины, професіоналізми і номенклатурні знаки (до проблеми класифікації спеціальної лексики). [Terms, professionalism, and nomenclature signs (to the problem of classification of special vocabulary)]. *Visnyk Nats. un-tu «Lvivska politekhnika».* Seriya «Problemy ukrainskoi terminologii», (620), 49–54.
 6. Sadvovska, M. I. (2015). Peculiarities of term subclasses. *Visnyk NTUU «KPI im. I. Sikorskoho».* Seriya: *Filolohiia. Pedagogika,* (5), 133–139.
 7. Shchypachova, D. S. (2018). Lexical-stylistic transformations in the English-Ukrainian scientific and technical translation. *Visnyk MDU,* (18), 349–354.
 8. Shylinska I. F. (2014). Leksyko-hramatychni osoblyvosti perekladu naukovykh tekstiv. [Lexical and grammatical peculiarities of translation of scientific and technical texts]. *Naukovyi visnyk ChNU im. Yu. Fedkovycha: zb. nauk. prats. Seriya: hermanska filolohiia,* (692–693), 321–324.
 9. Ovadiuk, O. V. (2000). Leksychni ta hramatychni osoblyvosti perekladu naukovykh tekstiv. [Lexical and grammatical features of translation of scientific and technical texts]. *Naukovyi visnyk kaf. YuNESKO KNLU: Zb. nauk. prats. Seriya: Filolohiia, pedagogika, psykholohiia,* (24), 107–111.
 10. Byrne, J. (2014). *Scientific and technical translation explained: A nuts and bolts guide for beginners.* Routledge.
 11. Krein-Kühle, M. (2003). *Equivalence in scientific and technical translation: A text-in-context-based study.* ESRI.
 12. Babiak, S., & Hrytsiv, N. (2021). Doslidzhennia leksyko-semantychnykh transformatsii v anhlo-ukrainskomu naukovykh tekstiv (na osnovi statti B. Defranka ta K. Plevetsa "OVER-UH-LOAD, FILLED PAUSES IN COMPOUNDS AS A SIGNAL OF COGNITIVE LOAD"). [Study of lexico-semantic transformations in the English-Ukrainian scientific and technical translation (Case of the paper "Over-uh-load, filled pauses in compounds as a signal of cognitive load" by b. Defrancq and k. Plevoets)]. *Philological science and education: Transformation and development vectors : Collective monograph* (pp. 18–58). Baltija Publishing.
 13. Gambier, Y., Doorslaer, L. V. (2010). *Handbook of translation studies.* John Benjamins Pub. Co.
 14. Gambie, I., Dorslara, L., Kalnychenska, O. A., & Chernovatoho, L. M. (Ed.). (2020). *Entsyklopediia perekladознавства: U 4 t.: Per. z anhli.* [Encyclopedia of translation studies: in 4 volumes: trans. from English]. Nova knyha.
 15. Ponomariv, O. (2001). *Kultura slova: Movnostylistychni porady.* [Word culture: Advice on language and style]. Lybid.
 16. Bilozerska, L. P., Voznenko, N. V., & Radetska, S. V. (2010). *Terminolohiia ta pereklad : Navch. posib. dlia studentiv filol. napriamu pidhotovky.* [Terminology and Translation]. Nova knyha.
 17. Kyiak, T. R. (2007). Funktsii ta pereklad terminiv u fakhovykh tekstakh. [Functions and translation of terms in professional texts]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka,* 104–108. <http://eprints.zu.edu.ua/1545/1/84.pdf> (accessed: 17.02.2023).
 18. Karaban, V. I. (2004). *Pereklad anhliiskoi naukovoi i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy.* [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical difficulties, lexical, terminological, and genre-stylistic problems]. Nova knyha.
 19. Matsiuk, Z., & Stankevych, N. (2005). *Ukrainska mova profesiinoho spilkuvannia : Navch. posib. [Ukrainian for specific purposes].* Karavela.

20. Skorokhodko, E. F. (2006). *Termin u naukovomu teksti (do stvorennia terminotsentrychnoi teorii naukovooho dyskursu)*: Monohrafiia. [A term in a scientific text (dedicated to the emergence of the term-centric theory of scientific discourse)]. Lohos.
21. Vakulenko, M. O. (2020). *Syntezy deskryptyvnoho ta preskryptyvnoho pidkhodiv u suchasnykh kodyfikatsii ukrainskoho naukovooho terminoleksykonu*: Dys. ... d-ra filol. nauk : 10.02.21. [Synthesis of Descriptive and Prescriptive Approaches in the Modern Codification of the Ukrainian Scientific Term Lexicon. Dissertation for the Degree of Doctor of Philology. Specialty 10.02.21]. https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.26/Vakulenko_-_d.pdf
22. Furt, D. V., & Dmytruk, L. A. (2020). *Terminolohiia* : Navch. posib. [Terminology]. DonNUET.
23. Rebrii, O. V. (2016). *Vstup do perekladoznavstva* : Konspekt leksii dlia studentiv osvity. kvalifikats. riv. «bakalavr» f-tu inozem. mov. [Introduction to Translation Studies]. Vyd-vo KhNU im. V. N. Karazina.
24. Thelen, M. (2013). Methods for problem solving in translation and terminology: Componential analysis vs. Lexical-system-like structures. *Translation and meaning, part 9* : Proceedings of the łódź session of the 5-th international maastricht-łódź duo colloquium on “translation and “meaning”, łódź, 16–19 September 2010, 277–289.